

Проф. д. ик.н. Михаил Динев, председател на Института на дипломираните експерт-счетоводители в България

УБЕДЕН СЪМ, ЧЕ ИНСТИТУТЪТ НИЩЕ Е СРЕД ПЪРВИТЕ В ЕВРОПЕЙСКОТО СЕМЕЙСТВО НА ОДИТОРИТЕ

(Продължава от стр. 11)

В проекта за промени на ЗНФО са приети количествени критерии за включване на предприятия от публичен интерес за разлика от ЕС, където има качествени критерии. За нас този проблем не е проблем, дори обратно, имаме интерес да е така. Предприятията обаче сигурно ще реагира, тъй като приетите критерии за публична значимост са твърде ниски.

Какви са точно функциите на ИДЕС като контролен орган? Чух от експерт-счетоводител в застраховането, че вие първите въведете нови стандарти за контрол върху качеството, а отделни големи страни с традиции в одита като Франция и Германия трудно са възприели някои от измененията в Международните счетоводни стандарти. Има ли нови моменти във въпросното предложение на Министерския съвет в тази посока?

Нашата система за контрол върху качеството на одитните услуги наистина е много добре изградена. В други професионални организации като нашата в страни от Европа и света имат също такава система за вътрешен контрол. Проблемът е в това, че се иска от ЕС да се създаде система за публичен надзор, който да включва изградената система в ИДЕС и дейността на предвижданата в проекта на ЗНФО Комисия за публичен надзор. В този смисъл ние сме едни от първите, които приеха тази възможност и считаме, че ще е полезно за подобряване качеството на одиторските услуги. Считаме, че проектът на ЗНФО не потвърди тези изисквания на ЕС и разрушава връзката на вътрешния контрол в ИДЕС с надзора на комисията.

Що се отнася до нежеланието на някои страни да следват посочените изисквания е едно продължение на спора между европейската (континенталната) и англосаксонската школа, в който спор все повече се налагат идеите на вторите. След ЕНРОН и Пармалат се появи необходимост от такава система за публичен надзор главно в САЩ, след което, макар и след спорове, се налага и в Европа.

Съставена ли е вече новата Комисия за публичен надзор върху регистрираните одитори. Знае се, че за такъв надзорен орган се говори от две години, чиято дейност е да контролира тази на ИДЕС. Говори се още, че в комисията ще участват и одитори, което поражда въпроса - не се ли създават предпоставки за конфликт на интереси?

Комисията за публичен надзор (КПН) още не е създадена и за това е предви-

ден ред в закона. Изискването на ЕС е тя да е професионално изградена, да не е държавна или с държавни функции, да е независима и в нея да могат да се включат не повече от трима одитори. Ние приехме, че при състав от 7 членове е възможно да приемем квота от двама одитори. Конфликт на интереси винаги може да възникнат и проблемът е те да се предотвратяват. В случая решенията се вземат с мнозинство, а когато е за санкция отнемане на правоспособност са необходими 5 гласа. Все пак в един такъв орган не е възможно да не присъства професионалната организация. Тази организация е доказала, че сама е изградила една много силна система за вътрешен контрол, без да допуска да се прояви конфликт на интереси.

И да продължим с този въпрос. Проектозаконът предвижда в състава на Комисията за публичен надзор да има и членове от Института на дипломираните експерт-счетоводители. Да припомним, че по време на обсъждането му в Комисията по бюджет и финанси на Народното събрание депутатите изказаха резерви именно по този казус. Както се изразиха те - по такъв начин се получава одит върху одита. Съгласен ли сте вие с това тяхно становище?

Отново ще напомня, че участието на ИДЕС е определено в директивата на ЕС, нещо което се уточни и депутатите приеха това. Няма одит върху одита, макар че се направи опит в закона да се впишат подобни текстове. След нашите възражения те бяха оттеглени. Сега контролът на публичния надзор е за спазените одиторски процедури и наличието на доказателства за това, без да се проверяват самите счетоводни операции.

И да ни кажете - кои според вас трябва да бъдат членовете на Комисията за публичен надзор върху регистрираните одитори?

Членовете на КПН трябва да се изявени специалисти, с достатъчно добър професионален авторитет, лоялни и обективни при изразяване на независимото си мнение. Те самите не проверяват, макар че е възможно да участват в проверката, но при вземането на решение трябва добре да оценяват констатациите на проверяващите и да се ръководят от желанието да

помагат за повишаване качеството на одиторските услуги. Което не означава, че при нарушения на законови изисквания от страна на проверените одитори няма да се налагат и санкции. Кои ще бъдат членовете на комисията зависи от визираните в закона институции, които ги предлагат: ИДЕС-2 и по един от МФ, Министерството на икономиката, Комисията за финансов надзор, БНБ. Председателят се предлага от Бюджетната комисия и се избира от НС, след което той предлага вече номинираните членове за избор от НС. Председателят на МС издава заповед за тяхното назначаване. По наше мнение този ред не е най-добрият, но при наличието на вече приет закон коментарът е излишен.

Вече и чужденци имат възможност да одитират български предприятия и институции, след полагане на съответни изпити. Преди време по тази тема спореха вашият ИДЕС и „Ей Си Сей“. Вас удовлетворяват ли ви изискванията, заложили в проектозаконът?

Напълно ни удовлетворяват изискванията на ЗНФО за правата на чуждестранните одитори да одитират в България. Това са изисквания и препоръки на ЕС за реципрочност на правата. Нашият спор с „Ей Си Сей“ е в това, че ние не искаме да се признават директно техните дипломи, което ще означава да има втора институция, която сертифицира. Това е недопустимо по европейските стандарти и считаме, че с тази организация е възможно да се осъществяват други контакти, но не и такива, които по същество имат и търговски характер.

На дневен ред е и въпросът за отговорността на одиторите, тъй като

подписите им и заверките на балансите на дружества и фирми свидетелства категорично за тяхната стабилност. В такъв случай не е ли необходимо да се завишат и изискванията към тях и да носят по-висока и по-строга отговорност?

Отговорности на одиторите са големи, в това число е предвидена и наказателна отговорност при доказано съучастие в прикриване на информация, която ощетява определени институции или физически лица. Проблемът, който възникна, е за имуществената отговорност на одиторите при доказани негови пропуски в резултат на което са причинени щети. Отговорността може да е трикратното възнаграждение на одитора по сключения договор с клиента. Отговорността на одиторите не може да е неограничена, след като предприятията отговарят в рамките на записания капитал. Звучи също толкова неприемливо например едно ООД да носи отговорност само до размера на своя капитал от 5000 лв. В този смисъл приетата норма е добра заедно с възможностите за наказателна отговорност.

Не е тайна, че се допускат и случаи с одитори, които подвеждат умишлено контролните органи или се съюзяват с фирмите, за да скрият техни приходи или да се прикрият данъчни и други измами. Има ли в подобни случаи налагани санкции и какви са точно те?

Практически това е невъзможно, освен ако одиторът не желае да попадне под ударите на Наказателния кодекс. Спогодба между одитор и клиент за допускане на финансови, най-вече данъчни, нарушения са недопустими. Възможни са случаи, когато одиторът се е отнесъл некоректно, не е спазил професионалните изисквания за задълбочена проверка, предвидил се е повече от допустимото на вътрешния контрол и на счетоводството. Ще отбележа и това, че все по-малко са предприятията, които умишлено вървят към нарушения. Можете ли да си представите например такава действие от страна на застрахователно дружество, което е заплашено, в това число и с отнемане на лиценз. Има, разбира се, и прояви на предствена некоректна информация, която заблуждава нейните потребители, и такъв е случаят със ЗК „Европа“, но те не са типични за цялата

застрахователна практика.

Какво очаквате от дейността на ИДЕС до края на годината и каква е мечтата ви за развитието на института?

Очакванията ми за ИДЕС са не само до края на годината, но и занапред. Преди всичко да се развият силно издателската дейност на института, да се подобряват качеството на обучението и системата за провеждане на изпитите за дипломирани експерт-счетоводители, да се издига все повече нивото на зискателност към одиторите за качеството на техните услуги. И още много други желани неща по пътя към професионалното съвършенство. В близък план е предстоящият конгрес на ИДЕС през ноември т.г., издаването на втори том от Годишник на ИДЕС, участие в организационните решения на Комисията за публичен надзор, продължаване на кампанията за прием на нови одитори и др. Не мечтая, просто съм убеден, че институтът ще е сред първите в европейското семейство на одиторите. Дано!

Неотдавна вие заявихте, че задължителният одит скоро ще отпадне. Кога ще стане факт това и какво ще се случи после?

Погрешно е записано или погрешно се разбира отпадането на задължителния одит. Този въпрос поставих в интервю, тъй като твърде много се спекулира, че ако няма задължителен одит, няма да има и одиторска практика. Това не е така, защото одиторите в нашата страна са и консултанти на предприятията, предпазват ги от сериозни данъчни несполуки, съдействат за подобряване на финансовото им управление. Има и по-малко активни фирми или такива, които несериозно се отнасят към посочените проблеми, но те все повече намаляват. В този смисъл одитът е вече необходимост за фирмите, колкото и ненаатрапливо да е поведението на одитора. Освен това фирмите често кандидатстват за кредити, за средства по европейските фондове, участват в търгове, все процедури, които налагат необходимостта от одит. Естествено развитие на търговските взаимоотношения все повече ще налагат необходимия, а не законовия одит. Което не изключва законовия одит и не търси неговото отпадане. Добре проведените одити, съдействат на предприятието да отразява правилно данъчните ефекти и в този смисъл е в услуга и на бюджета. От наши наблюдения се разбира, че т.нар. източване на ДДС не е извършвано в одитирани фирми. Проблемът не е в това дали ще отпадне, или кога ще отпадне задължителният одит, а колко и какъв да е одитът, за да отговори на обществените потребности.

Разговора проведе
ПЕТЪР АНДАСАРОВ